



בונה ירושלים

הגה: וי"א דאומרים בונה
ברחמיו ירושלים, וכן
נוהגין (מרדכי סוף
ברכות).

משנה ברורה (ס"ק יא):

דאומרים בונה ברחמיו
וכו' - משום דכתיב
שבתי לירושלים ברחמים
וגוי וגם מאחר שהתחיל
בתחלת הברכה ברחם
מסיים נמי ברחמים כדי
שיהיה החתימה מעין
הפתיחה ממש ומ"מ לכ"ע
אין מעכב כלל ועיין
במעשה רב:

כלבו (כ"ה, כב, ד):

וחותמין ברוך אתה ה' בונה ירושלים, ויש
אומרים בונה ברחמיו ירושלים, ואין הנוסחא
דוקא לפי שלא תבנה ירושלים כי אם
במשפט שנאמר (ישעיה א, כז) 'ציון במשפט
תפדה'.

"וכסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין":

ב"ח (ק"ח):

שאלני מה"ר שבתי סגי נהור נר"ו למנהג אשכנז
שאומרים בברכת בונה ירושלים ובנה אותה
בקרוב בימינו בנין עולם וכסא דוד מהרה בתוכה
תכין ברוך אתה יי' בונה ירושלים, [קשה, שהרי]...
צריך מעין חתימה סמוך לחתימה (פסחים קד.).
ונוסח ספרדי שכתוב בו וכסא דוד וכו' קודם ובנה
אותה נראה יותר מתוקן.

"ולירושלים עירך ברחמים תשוב": **לפני תפילת**
זכריה (א', טז):

(טו) וְקִצְּף גְדוֹל אָנִי קִצְּף עַל

הַגּוֹיִם הַשְּׂאֲנָנִים אֲשֶׁר אָנִי

קִצְּפֹתִי מְעַט וְהִמָּה עָזְרוּ

לְרַעָה:

(טז) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִתִּי

לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי

יִבְנֶה בָּהּ נְאֻם ה' צְבָאוֹת...

מלב"ם (שם):

לכן כה אמר ה' שבתי לירושלים ברחמים,
ר"ל לכן הוכרחת לשוב לירושלים, שהגם
שאין עתה עדיין זמן הגאולה העתידה, אני
עושה זה מצד מדת הרחמים, מצד עניינים
וצורתם, וגם ביתי יבנה בה, שלכן יהיה עתה
בנין הבית שיהיה להם מקום להתפלל שם
ולתקן מעשיהם ולהביא צדק עולמים אם
יזכו.

"ובנה אותה בקרוב בימינו בנין עולם"

תנחומא, שופטים ג':

גאולה שלישית אין לה

הפסק.

פסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא כח

מקדש ראשון שבנאו בשר ודם נפל ביד שונא אבל
מקדש אחרון שהקדוש ברוך הוא בונה אותו שנאמר
בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס (תהלים קמ"ז ב')
שוב לא יהרב.

"בונה ברחמיו ירושלים": **לפני תפילת**

ש"ע קפ"ח, ד:

נוסח ברכה זו פותח בה:

רחם ה' אלהינו, או נחמנו

ה' אלהינו, וחותם בה: בונה

ירושלים...

ברזל וע"כ אחר שגמר אכילתו ורוצה לברך
 בהמ"ז מכסה הסכין וטעם שני בשם רבינו
 שמחה לפי שפעם אחד הגיע אחד לברכת בונה
 ירושלים ונזכר חורבן הבית ותקע סכין בבטנו
 וע"כ נהגו לסלקו בשעת ברכה:

ראש השנה ל.

ומגלן דעבדינן זכר למקדש? דאמר קרא "כי אעלה
 ארצה לך וממכותיך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך
 ציון היא דרש אין לה" - מכלל דבעיא דרישה.

והשבתי... [ש]לא טעו בה... גדולי ארץ אשכנז.
 אבל האמת יורה דרכו, שבקשת 'ובסא דוד מהרה
 בתוכה תכין' הוא מעין ברכה זו שמבקשים שיבנה
 ירושלים בקרוב, כדי שבסא דוד במהרה בתוך
 ירושלים תכין, כלומר, שאין שאלתינו כי אם לצורך
 גבוה כי אין כסא יי' שלם אלא כשבסא דוד על
 מכוננו בירושלים...

צער החורבן:

שלחן ערוך (ק"פ, ה):

נוהגים לכסות הסכין בשעת
 בהמ"ז.

משנה ברורה (שם ט"ק יא):

בב"י ב' טעמים האחד דברזל מקצר ימי האדם
 ואינו דין שיהיה מונח על השלחן שדומה למזבח
 שמאריך ימי האדם דע"כ כתיב לא תניף עליהם

אשכנזים	<p>וְלִירוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב, וְתִשְׁכַּח בְּתוֹכָהּ כְּאִשֶׁר דִּבַּרְתָּ, וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּקֶרֶב בְּיָמֵינוּ בְּנֵי עוֹלָם, וְכִסְאֵי דָוִד [עֲבָדֶיךָ] מְהֵרָה לְתוֹכָהּ תִּכְיֵן בְּרוּךְ אַתָּה ה', בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם</p>	<p>וְתִשְׁכַּח בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ כְּאִשֶׁר דִּבַּרְתָּ. וְכִסְאֵי דָוִד עֲבָדֶיךָ מְהֵרָה בְּתוֹכָהּ תִּכְיֵן וּבְנֵה אוֹתָהּ בְּנֵי עוֹלָם בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ בְּרוּךְ אַתָּה ה', בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם</p>	<p>עדות המזרח</p>
---------	--	--	--------------------------------